

Spojená škola internátna, Mičurova 364/1, Bytča

Učíme sa pre život

Školský vzdelávací program

pre 1., 2., 3. ročník

Praktickej školy

Platný od: 01.09.2016

Schválila: Mgr. Ďurajková Anna, riaditeľka školy

Školský vzdelávací program

pre Praktickú školu,
Mičurova 367/3, Bytča

ako organizačnú zložku
Spojenej školy internátnej,
Mičurova 364/1, Bytča

Názov a adresa školy	Spojená škola internátna, Mičurova 364/1, 014 01 Bytča
Názov školského vzdelávacieho programu	Učíme sa pre život
Stupeň vzdelania	nižšie stredné odborné vzdelanie
Kód a názov učebného odboru	6492E00 Praktická školy
Dĺžka štúdia	3 roky
Forma výchovy a vzdelávania	denná
Vyučovací jazyk	slovenský
Druh školy	štátna

Platnosť dokumentu

Prerokovaný pedagogickou radou školy	25.04.2016, 22.08.2016, 22.08.2017
Prerokovaný radou školy	23.08.2016, 12.09.2017
Schválila	Mgr. Anna Ďurajková, riaditeľka školy
Platný od	01.09.2016

1. Identifikačné údaje

Predkladateľ:

Názov školy	Spojená škola internátna, Mičurova 364/1, Bytča
Adresa školy	Mičurova 364/1, 014 01 Bytča
IČO	50593030
Riaditeľ školy	Mgr. Anna Ďurajková
Koordinátor pre tvorbu ŠkVP	Mgr. Božena Bašová
Kontakty	041/553 32 15, 041/552 11 64, 041/553 33 17 0911 55 32 21, 0911 55 32 27, 0911 18 01 64 e-mail: zsibytc@zsibytc.sk web: www.zsibytc.sk

Zriaďovateľ:

Názov	Okresný úrad Žilina
Adresa	Vysokoškolákov 8556/33B, 010 08 Žilina

Spojená škola internátna, Mičurova 364/1, Bytča poskytuje edukáciu žiakom s mentálnym a kombinovaným postihnutím. Má dlhoročnú tradíciu. Bola zriadená a otvorená ako Osobitná škola 01.09.1961. Viackrát bola premenovaná, od 01.01.2017 nesie názov Spojená škola internátna, Mičurova 364/1, Bytča. Má tri organizačné zložky – Špeciálnu materskú školu, Špeciálnu základnú školu a Praktickú školu.

Súčasťou školy je Centrum špeciálnopedagogického poradenstva poskytujúce psychologické, špeciálnopedagogické, logopedické, somatopedické, surdopedické a fyzioterapeutické služby pre žiakov našej školy i žiakov individuálne začlenených v školách bežného typu v okrese.

Praktická škola bola zriadená a otvorená ku dňu 01.09.2016 pre potreby vzdelávania a prípravy na výkon jednoduchých pracovných činností žiakov s mentálnym a kombinovaným postihnutím, ktorým stupeň postihnutia neumožňuje prípravu v odbornom učilišti.

2. Ciele a poslanie výchovy a vzdelávania

Hlavnými cieľmi výchovy a vzdelávania v praktickej škole je:

- posúvať hranice schopností žiakov tak, aby dosiahli čo najvyššiu možnú úroveň poznania a spôsobilosť využitia nadobudnutých kompetencií v praxi,
- zaevidovať žiakov v prácach profilujúceho voliteľného predmetu na vykonávanie jednoduchých pracovných činností spravidla pod dohľadom inej osoby,
- poskytnúť žiakom možnosť fyzicky a psychicky dospieť tak, aby mohli čo najsamostatnejšie žiť v domácom prostredí alebo v chránenom bývaní a pracovať v chránenom pracovisku.

Hlavnými úlohami výchovy a vzdelávania v praktickej škole je:

- vytvárať podmienky k tomu, aby každý žiak mohol v škole zažiť úspech,
- rozvíjať vedomosti, zručnosti, návyky a skúsenosti žiakov,
- žiakom podávať informácie podľa individuálnych osobitostí a schopností,
- umožniť žiakom získať a upevňovať základné pracovné zručnosti a návyky,
- naučiť žiakov pracovať s materiálno-technickými pomôckami, používať ich pri osvojovaní nových poznatkov, overovaní nadobudnutých poznatkov a uplatňovaní v praktickom živote,
- umožniť spájať získané poznatky s praktickým životom,
- umožniť žiakom získať čo najvyššiu úroveň čitateľskej a finančnej gramotnosti primeranú ich zdravotnému znevýhodneniu a z neho vyplývajúcim individuálnym možnostiam,
- viesť žiakov k rozvíjaniu komunikácie, sociálnych vzťahov a interakcie,
- formovať osobnosť žiaka, vytvárať jeho osobné názory a postoje, sociálne, emocionálne a morálne cítenie,
- budovať a udržiavať dobré vzťahy medzi žiakmi, prostredie tolerancie, spolupráce a priateľstva,
- priblížiť žiakom kultúru, históriu, tradície a charakteristické črty regiónu, najbližšieho prírodného a spoločenského prostredia, spájať život školy so životom regiónu,
- pestovať u žiakov zodpovedný prístup k prírode, osobnému a spoločnému vlastníctvu,
- naučiť žiakov zdravo žiť a zodpovedne pristupovať k svojmu zdraviu, tráviť svoj voľný čas užitočne a zmysluplne,
- budovať školu ako otvorený systém schopný počúvať hlasy zvonku a efektívne komunikovať s vonkajším prostredím,
- spolupracovať s rodičmi žiakov, zapájať ich do tvorivých aktivít a tým vzbudzovať väčšiu zainteresovanosť na výchovno-vzdelávacích výsledkoch,
- zabezpečiť odbornosť pedagogického zboru, vytvoriť efektívne motivačné činitele pre ďalšie vzdelávanie a rozširovanie si pedagogických spôsobilostí a kompetencií,
- vylepšovať materiálno-technické podmienky v interiéri aj exteriéri školy.

3. Stupeň vzdelania

Absolvovaním tretieho ročníka vzdelávacieho programu praktickej školy žiak získa nižšie stredné odborné vzdelanie.

4. Zameranie školy

Praktická škola pripravuje žiakov na život v rodine, na sebaobsluhu, na rôzne jednoduché praktické práce, vrátane prác v domácnosti, zacvičuje ich v prácach profilujúceho voliteľného predmetu a na vykonanie jednoduchých pracovných činností spravidla pod dohľadom inej osoby. Umožňuje žiakom fyzicky a psychicky dospieť, aby mohli čo najsamostatnejšie žiť v domácom prostredí alebo v chránenom bývaní, pracovať v chránenej dielni alebo v chránenom pracovisku.

Vzdelávacie oblasti sú okruhy, do ktorých patrí problematika vyčlenená z obsahu celkového vzdelávania. Vzdelávacie oblasti majú nadpredmetový charakter. Vo vzdelávacom programe pre praktickú školu je obsah vzdelávacích oblastí rozčlenený do vybraných učebných predmetov. Škola môže na základe overenia praxou tieto oblasti revidovať, príp. do týchto nich doplniť ďalšie predmety.

Obsah vzdelávania v praktickej škole tvorí učivo povinných a voliteľných predmetov. Povinné predmety sú rozdelené na všeobecnovzdelávacie a odbornopracoviskové. Medzi všeobecnovzdelávacie predmety je zaradený slovenský jazyk a literatúra, matematika, výchova k mravnosti a občianstvu, výtvarná výchova, hudobná výchova, telesná a športová výchova. Odbornopracoviskové predmety sú zamerané na prípravu pre rodinný život. Patrí medzi ne rodinná výchova, zdravotná výchova, ručné práce a šitie, príprava jedál a výživa, domáce práce a údržba domácnosti.

Praktická škola sa výberom jednotlivých voliteľných predmetov profiluje podľa podmienok školy, zohľadňujúc špecifické podmienky regiónu. Profilujúcim predmetom môže byť ktorýkoľvek z voliteľných predmetov, ich kombinácia alebo iné predmety, zamerané na jednoduché pracovné činnosti vykonávané v chránených pracoviskách daného regiónu.

Profilujúcim predmetom našej Praktickej školy je predmet **Remeselné práce**, ktorý je zameraný na získanie základných manuálnych zručností z rôznych oblastí ľudových remesiel – výšivkárstvo, drotárstvo, modelovanie, keramika, práce s priadzou, textilom, koženkou, práce s drobným a prírodným materiálom. Obsahom vzdelávania v predmete Remeselné práce pestujeme u žiakov pozitívny vzťah k ľudovým remeslám a učíme ich poznať základné možnosti ich využitia. Získané manuálne zručnosti a pracovné návyky môžu žiaci využiť vo vlastnej rodine alebo v chránenom pracovisku.

Výkony žiakov s mentálnym postihnutím sú limitované mierou ich postihnutia. Špecifické ciele pre žiakov s mentálnym postihnutím sú chápané ako predpokladané cieľové požiadavky, ktoré by mal žiak s mentálnym postihnutím dosiahnuť v praktickej škole.

V spolupráci s odbornými zamestnancami CŠPP pomáhame žiakom pri rozvoji a podpore jemnej a hrubej motoriky, správneho držania tela, priestorovej, časovej a pravo-ľavej orientácie, vizuomotorickej koordinácie, zrakovej a sluchovej percepcie, čítania, písania, správnej výslovnosti a rozvoji komunikačných zručností.

5. Profil absolventa

Praktická škola je jedna z možností riešenia ďalšieho vzdelávania osôb s takým mentálnym postihnutím a viacnásobným postihnutím, pre ktorý sa nemôžu tieto osoby vzdelávať v odborných učilištiach. Zároveň toto vzdelávanie poskytuje následnú integráciu žiakov s mentálnym a viacnásobným postihnutím do spoločnosti. Absolvent praktickej školy jej absolvovaním ukončuje svoje nižšie stredné odborné vzdelanie. Absolvent má adekvátny ústny aj písomný prejav, dokáže primerane komunikovať, využíva základné matematické myslenie na riešenie každodenných praktických situácií, zvláda jednoduché domáce práce a manuálne činnosti, vie rozlíšiť dobro a zlo, zvláda základné pravidlá spoločenského správania sa, vie regulovať vlastné správanie a emócie, má osvojené základy sebaobsluhy, návyky smerujúce k ochrane vlastného zdravia. Absolvovaním praktickej školy by mal byť dostatočne pripravený na život v rodine a na praktickú činnosť v spoločnosti pod dohľadom dospeljej osoby.

Praktická škola nie je profesijne zameraná na zvládnutie učebného odboru, preto po jej absolvovaní nezískavajú žiaci výučný list, ale záverečné vysvedčenie o absolvovaní praktickej školy so zameraním na vykonávanie pomocných prác v odbore Remeselné práce pod dohľadom zodpovednej osoby.

6. Dĺžka štúdia

Príprava v praktickej škole trvá tri roky.

7. Formy výchovy a vzdelávania

Do praktickej školy sa prijímajú žiaci s mentálnym postihnutím alebo žiaci s mentálnym postihnutím v kombinácii s iným zdravotným postihnutím, ktorí ukončili špeciálnu základnú školu, základnú školu alebo povinnú školskú dochádzku a ich stupeň postihnutia im neumožňuje zvládnuť prípravu v odbornom učilišti, no v podmienkach praktickej školy sú schopní osvojiť si zručnosti a návyky potrebné na vykonávanie jednoduchých pracovných činností. Je určená pre chlapcov i dievčatá, menej zručných absolventov špeciálnej základnej školy vzdelávaných podľa variantu A a manuálne zručných absolventov špeciálnej základnej školy vzdelávaných podľa variantu B a C.

Do praktickej školy sa prijímajú aj iné fyzické osoby s mentálnym postihnutím alebo dospelí občania s mentálnym postihnutím v kombinácii s inými postihnutiami, ktorí dovърšili vek 18 rokov a neboli vzdelávaní v odbornom učilišti alebo praktickej škole.

Vyučovací čas žiaka je v 1., 2. a 3. ročníku 26 hodín týždenne. Vzdelávanie žiakov je členené do jednotlivých ročníkov, prebieha na vyučovacích hodinách, ktorých obsah je určený Vzdelávacím programom pre praktickú školu pre nižšie stredné odborné vzdelávanie, ktorý vypracoval ŠPÚ a schválilo MŠVVaŠ SR dňa 05.05.2016 pod číslom 2016-14674/20290:18-10F0 s platnosťou od 01.09.2016 a Školským vzdelávacím programom, ktorý je vypracovaný v súlade s platným Vzdelávacím programom pre praktické školy a platnou legislatívou.

Organizačné formy výchovy a vzdelávania

Formy výchovy a vzdelávania určuje organizačné usporiadanie podmienok a priebehu vyučovacieho procesu. Vo výchovno-vyučovacom procese využívame osvedčené a aj inovatívne formy práce:

- frontálne,
- blokové,
- skupinové,
- individuálne,
- diferencované,
- tematické vyučovanie,
- zážitkové učenie,
- vyučovacie hodiny v triede,
- v školskej dielni,
- na školskom pozemku,
- v cvičnej kuchynke,
- vychádzky,
- exkurzie,
- besedy,
- tvorivé dielne.

8. Učebné osnovy

Príloha č.1

9. Učebný plán

Učebný plán vymedzuje rozsah a obsah vzdelávania a výchovy podľa ročníkov, určuje vzdelávacie oblasti, učebné predmety, ich postupnosť a týždenný počet vyučovacích hodín. Je východiskom pre zostavenie učebných osnov a rozvrhu hodín. Výber a štruktúra jednotlivých učebných predmetov v učebnom pláne je v súlade s výchovno-vzdelávacími cieľmi. Obsah vzdelávania rešpektuje danosti mentálne postihnutých žiakov. Ak zdravotné znevýhodnenie neumožňuje vzdelávanie žiaka podľa vypracovaného učebného plánu, žiak sa vzdeláva podľa

individuálneho výchovno-vzdelávacieho programu, ktorý rešpektuje jeho špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby.

Voliteľným predmetom je predmet Remeselné práce, ktorý je zameraný na získanie základných manuálnych zručností z rôznych oblastí ľudových remesiel.

Disponibilnými hodinami sme posilnili o 1 vyučovaciu hodinu týždenne v každom ročníku predmety Slovenský jazyk a literatúra, Domáce práce a údržba domácnosti a Remeselné práce, a o 2 vyučovacie hodiny týždenne v každom ročníku predmet Príprava jedál a výživa.

Rámcový učebný plán pre praktickú školu

Ciel'ové zložky vzdelávania	Počet týždenných vyučovacích hodín vo vzdelávacom programe			
	1.ročník	2.ročník	3.ročník	spolu
Všeobecné vzdelávanie	8	8	8	24
Odborno-praktické predmety	8	8	8	24
Voliteľné predmety	5	5	5	15
Disponibilné predmety	5	5	5	15
CELKOM	26	26	26	78

Kategoríe a názvy vzdelávacích oblastí	Počet týždenných vyučovacích hodín vo vzdelávacom programe			
	1.ročník	2.ročník	3.ročník	spolu
Všeobecné vzdelávanie	8	8	8	24
Jazyk a komunikácia <ul style="list-style-type: none"> <i>slovenský jazyk a literatúra</i> 	1	1	1	3
Matematika a práca s informáciami <ul style="list-style-type: none"> <i>matematika</i> 	2	2	2	6
Človek a spoločnosť <ul style="list-style-type: none"> <i>výchova k mravnosti a občianstvu</i> 	1	1	1	3
Umenie a kultúra <ul style="list-style-type: none"> <i>hudobná výchova</i> <i>výtvarná výchova</i> 	2	2	2	6
Zdravie a pohyb <ul style="list-style-type: none"> <i>telesná a športová výchova</i> 	2	2	2	6
Odborno-praktické predmety	8	8	8	24
Rodinná výchova	1	1	1	3
Zdravotná výchova	2	2	2	6
Ručné práce a šitie	1	1	1	3
Príprava jedál a výživa	3	3	3	9
Domáce práce a údržba domácnosti	1	1	1	3
Voliteľné predmety	5	5	5	15
Remeselné práce	5	5	5	15
Disponibilné hodiny	5	5	5	15
CELKOM	26	26	26	78

Počty žiakov pri vyučovaní odborných a profilujúcich predmetov, ich delenia na skupiny a iné špecifiká sú podrobne rozpracované vo Vzdelávacom programe pre praktickú školu pre nižšie stredné odborné vzdelávanie, ktorý vypracoval Štátny pedagogický ústav a schválilo Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky dňa 05.05.2016 pod číslom 2016-14674/20290:18-10F0 s platnosťou od 01.09.2016.

10. Vyučovací jazyk

Vyučovacím jazykom je štátny jazyk Slovenskej republiky – slovenský jazyk.

11. Spôsob, podmienky ukončovania výchovy a vzdelávania

Vzdelávací program praktickej školy sa ukončuje celkovým zhodnotením manuálnych zručností žiaka v rozsahu učiva určeného príslušným vzdelávacím programom.

Žiaci preukazujú v poslednom ročníku praktickej školy v mesiaci jún prostredníctvom záverečných pohovorov praktickými činnosťami získané vedomosti, zručnosti a schopnosti. Pred komisiou (riaditeľka školy, zástupca pre praktickú školu, výchovný poradca, triedny učiteľ) slovne opíšu pracovný postup pri zhotovovaní a výrobe niektorého výrobku, ktorý určil triedny učiteľ. Žiaci okrem opisu pracovného postupu pomenúvajú pracovné náradie, náčinie, pomôcky, materiál a využitie zhotoveného výrobku.

Záverečných pohovorov sa môžu zúčastniť aj rodičia žiakov. Ukončenie pohovorov je slávnostné, s pohostením, ktoré pripravili žiaci vopred počas praktickej prípravy v predmete príprava jedál a výživa.

Podmienkou na ukončenie výchovy a vzdelávania je úspešné absolvovanie všetkých troch ročníkov Praktickej školy.

12. Doklad o získanom vzdelaní

Dokladom o získanom vzdelaní je záverečné vysvedčenie s uvedením zamerania činností, ktoré je žiak schopný vykonávať.

13. Personálne zabezpečenie

Z hľadiska špecifikácie zdravotného postihnutia žiakov výchovno-vzdelávací proces zabezpečujú pedagogickí zamestnanci školy – učitelia, ktorí spĺňajú kvalifikačné požiadavky stanovené všeobecne záväznými právnymi predpismi, (príp. si kvalifikačné podmienky dopĺňajú) a majú vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa s pedagogickou spôsobilosťou a osobitným kvalifikačným predpokladom – špeciálnou pedagogikou, a asistenti pedagóga pri žiakoch s viacnásobným postihnutím. Pedagogickí zamestnanci úzko spolupracujú s vedúcimi pedagogickými zamestnancami a odbornými zamestnancami ČŠPP: psychológom,

fyzioterapeutom, špeciálnym pedagógom pre žiakov s poruchami komunikácie, príp. logopédom, somatopédom a psychopédom.

Metodický orgán (Predmetová komisia) – systematicky plánuje modernizačné vzdelávanie podľa potrieb, zamerania školy a záujmu učiteľov, ktorí si rozširujú a dopĺňajú poznatky priebežným vzdelávaním, odbornými školeniami a seminármi, organizovanými Metodicko-pedagogickými centrami a inými vzdelávacími organizáciami. Pedagogickí zamestnanci sa individuálne venujú samoštúdiu zameranému na nové trendy v pedagogike, na rozvoj a dopĺňanie potrebných kompetencií a zručností.

14. Materiálno-technické a priestorové podmienky

V budove školy, v ktorej sú triedy a učebne praktickej školy, je bezbariérový prístup a stoličkový výťah. Triedy sú vybavené viacúčelovým nastaviteľným nábytkom. Žiaci majú možnosť využívať počítače, tablety a notebooky v triedach a aj v počítačovej učebni. Učitelia používajú notebooky, interaktívne tabule, dataprojektory, TV prijímače, DVD a CD prehrávače, rádiá, kamery, fotoaparáty. Zborovňa, riaditeľňa a kancelárie vedúcich zamestnancov sú vybavené PC s tlačiarňou.

Škola má kvalitne vybavené odborné učebne: telocvičňu, učebňu výpočtovej techniky, školskú cvičnú kuchynku, školské dielne na drevovýrobu, kovovýrobu, keramickú dielňu. Odborné učebne a školské dielne sú vybavené príslušným nábytkom, strojmi, zariadeniami, pomôckami, náradím a spotrebičmi nevyhnutnými pre praktickú činnosť podľa zamerania. Didaktické pomôcky: automatická práčka, žehličky, vysávač, šijací stroj, pomôcky na tkanie, pletenie, paličkovanie, modelovanie a výrobu z polymérovej hmoty, pomôcky na rodinnú výchovu (bábika, detská výbavička, vanička), modely a obrazy na zdravotnú výchovu.

Škola má k dispozícii knižnicu pre žiakov a pre učiteľov, novovybudované školské ihrisko, doskočisko pre skok do diaľky, ihrisko s preliezačkami, vonkajšie posedenie s krbom na odpočinkovú činnosť. V areáli školy sa nachádza aj školský pozemok určený pre praktickú činnosť žiakov potrebnú v rámci pestovania rôznych rastlín, plodín, kríkov a stromov.

Školské stravovanie zabezpečuje školská kuchyňa formou desiat a obedov. Školská jedáleň zodpovedá hygienickým normám a špecifikám individuálnych potrieb žiakov.

Zabezpečený je bezbariérový prístup do každej budovy školy, do školskej jedálne, vytvorené sú vhodné priestory pre odkladanie odevov a obuvi, spoločné priestory pre hygienu v triedach, samostatné priestory pre hygienu a WC pre žiakov, žiačky, učiteľov, a aj bezbariérové WC. Spoločné stretávanie žiakov celej školy sa uskutočňuje v priestoroch chodby hlavnej budovy.

15. Podmienky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia

BOZP je dôležitou súčasťou výchovno-vzdelávacieho procesu, ktorej venujeme sústavne vysokú pozornosť.

Všetci pedagogickí aj nepedagogickí zamestnanci školy pravidelne absolvujú školenia BOZP a PO. Pravidelné preškolenie s preverením vedomostí sa uskutočňuje každé dva roky.

Novoprijatí zamestnanci absolvujú školenie hneď pri nástupe do zamestnania. Školenia zabezpečuje odborný pracovník z danej oblasti.

Žiaci sú každoročne na prvých triednických hodinách poučení o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a sú oboznámení aj so školským poriadkom. Zvlášť je kladený dôraz na poučenie o BOZP na hodinách predmetov vyžadujúcich zvýšenú pozornosť - telesná a športová výchova, výtvarná výchova, remeselné práce a odbornopráctické predmety. Vyučujúci sú povinní oboznámiť žiakov s pravidlami správania sa pred každým opustením areálu školy - vychádzky, exkurzie, výlety, športové, kultúrne a iné akcie. Aktivity so žiakmi mimo budovy školy sa uskutočňujú s písomným informovaným súhlasom zákonných zástupcov, resp. súhlasom plnoletého žiaka.

Povinnosti žiakov vzťahujúce sa k bezpečnosti a ochrane zdravia sú zapracované aj vo vnútornom poriadku školy. Rodičia sú s BOZP a školským poriadkom oboznámení na zasadnutiach Rady rodičov a písomne formou informovaného súhlasu.

Škola má vypracovaný plán revízií, podľa ktorého sa pravidelne uskutočňujú všetky revízie a neodkladne sa odstraňujú prípady zistené nedostatky.

16. Vnútorý systém kontroly a hodnotenia žiakov

Cieľom hodnotenia vzdelávacích výsledkov žiakov v praktickej škole je poskytnúť žiakovi a jeho rodičom spätnú väzbu o tom, ako žiak zvládol dané učivo, v čom má nedostatky, kde má rezervy, aké sú jeho pokroky a úspechy.

Odlíšujeme hodnotenie vedomostí a zručností od hodnotenia správania.

Pri hodnotení učiteľia uplatňujú objektivnosť, primeranú náročnosť, pedagogický takt s ohľadom na stupeň mentálneho postihnutia a s prihliadnutím na individuálne predpoklady žiaka vzhľadom na jeho zdravotný stav. Dbajú na to, aby malo hodnotenie žiakov motivačnú a povzbudzujúcu úlohu. Pre hodnotenie a klasifikáciu využívajú pedagógovia platný Metodický pokyn č. 18/2015 na hodnotenie a klasifikáciu prospechu a správania žiakov praktických škôl, ktorý nadobudol účinnosť od 01. septembra 2015.

Metodický pokyn upravuje postup pri:

- hodnotení a klasifikácii prospechu žiakov praktických škôl,
- hodnotení a klasifikácii správania žiakov praktických škôl,
- udeľovaní a ukladaní opatrení vo výchove,
- celkovom hodnotení žiakov praktických škôl,
- vedení dokladov o vzdelávaní a niektorých školských tlačiv.

17. Vnútorý systém kontroly a hodnotenia zamestnancov školy

Najdôležitejším kritériom pre ohodnotenie pedagógov je celkový prístup k práci so žiakmi, k mimotriednej a mimoškolskej aktivite.

Obsah vnútroškolskej kontroly:

- vypracovanie tematických plánov v jednotlivých predmetoch,
- činnosť metodických orgánov,
- odborná a metodická pripravenosť učiteľov,
- uplatňovanie zásad hodnotenia a klasifikácie,
- plnenie úloh z plánov školy, prijatých úloh a opatrení, úroveň vedenia školskej dokumentácie,
- dodržiavanie pracovného poriadku,
- dochádzka zamestnancov školy,
- dodržiavanie pedagogického dozoru.

Formy vnútroškolskej kontroly:

- pozorovanie, hospitácie vedením školy, vzájomné hospitácie, otvorené hodiny,
- účasť na zasadnutiach MO,
- tvorba projektov,
- tvorba učebných pomôcok a ich využívanie vo výchovno-vyučovacom procese,
- práca s počítačovou technikou – odovzdávanie vedomostí a zručností žiakom,
- príprava žiakov na súťaže,
- individuálny prístup k žiakom, vzťah učiteľ - žiak.

18. Požiadavky na kontinuálne vzdelávanie pedagogických zamestnancov

- uvádzať začínajúcich učiteľov do pedagogickej praxe,
- poskytovať začínajúcim pedagógom možnosť adaptačného vzdelávania,
- udržiavať a zvyšovať kompetenciu pedagogických zamestnancov, spôsobilosť efektívne vychovávať a vzdelávať,
- motivovať pedagogických zamestnancov pre neustále sebvzdelávanie, vzdelávanie a zdokonaľovanie profesijnej spôsobilosti, na získanie prvej a druhej atestácie,
- podporovať zdokonaľovanie osobnostných vlastností pedagogických zamestnancov, spôsobilosť pre tvorbu efektívnych vzťahov, konštruktívne riešenie konfliktov, vzájomnú komunikáciu a pod.,
- sprostredkovať pedagogickým zamestnancom najnovšie poznatky a inovácie z metodiky vyučovania jednotlivých predmetov, pedagogiky a príbuzných vied,
- pripravovať pedagogických zamestnancov na výkon špecializovaných funkcií, napr. triedny učiteľ, výchovný poradca, predseda predmetovej komisie atď.
- pripravovať pedagogických zamestnancov pre výkon činností nevyhnutných pre rozvoj školského systému, napr. tvorba pedagogickej dokumentácie, tvorba ŠkVP, atď.
- pripravovať pedagogických zamestnancov pre prácu s modernými materiálno-technickými prostriedkami: videotechnikou, výpočtovou technikou, multimédiami a pod.,

- zhromažďovať a rozširovať progresívne skúsenosti z pedagogickej a riadiacej praxe, podnecovať a rozvíjať tvorivosť pedagogických zamestnancov,
- sprostredkovať operatívny a časovo aktuálny transfer odborných a metodických informácií prostredníctvom efektívneho informačného systému.

Učebný plán školského vzdelávacieho programu Učíme sa pre život pre 1. - 3. ročník praktickej školy

Vzdelávacia oblasť: Jazyk a komunikácia

Vyučovací predmet: Slovenský jazyk a literatúra

Vyučovací predmet **Slovenský jazyk a literatúra** sme posilnili **o jednu disponibilnú hodinu**, počas ktorej si budú žiaci rozvíjať čitateľskú gramotnosť, opakovať a upevňovať získané vedomosti a zručnosti.

Charakteristika predmetu

Vyučovací predmet slovenský jazyk a literatúra má v systéme školského vzdelávania centrálnu postavenie, pretože vytvára predpoklady na zvládnutie ostatných vyučovacích predmetov. Dôraz sa kladie na zrozumiteľné vyjadrovanie sa žiakov ústnou i písomnou formou spisovného jazyka a čitateľskú gramotnosť.

Ciele predmetu

Hlavným cieľom slovenského jazyka je rozvíjať komunikačné zručnosti, nácvik bežnej spoločenskej konverzácie, rozširovať a obohacovať slovnú zásobu a skvalitniť reč žiakov z formálnej stránky. Spresňovať a upevňovať zručnosť hlasného a tichého čítania, učiť sa porozumieť obsahu prečítaného, rozvíjať celkovú čitateľskú gramotnosť žiakov potrebnú pre ich praktický život. Vzbudzovať záujem o čítanie časopisov, náučnej a zábavnej literatúry, vytvárať si kladný vzťah k divadlu, filmu, rozhlasu a televízii.

Obsah vzdelávania

Slovenský jazyk a literatúra v 1. - 3. ročníku praktickej školy zahŕňa jazykové vyučovanie a sloh, čítanie a rozvoj rečovej kultúry. Obsah predmetu je zameraný na precvičovanie správania sa v praktických životných situáciách. Vypĺňať, štylizovať a písať praktické písomnosti, ktoré budú žiaci v živote potrebovať. V tomto predmete budú žiaci využívať aj IKT, pracovať budú s internetom (vyhľadávať, dopĺňať, písať).

Jazykové vyučovanie a sloh

Zlepšovať komunikačné zručnosti: precvičovať a upevňovať formy spoločenského styku: oslovenie, pozdrav, požiadanie, poďakovanie, ospravedlnenie sa, požiadanie o informáciu, podanie informácie, telefonický rozhovor.

Rozprávať v súvislých jazykových prejavoch podľa vopred pripravenej osnovy, podľa prečítaného textu, podľa série obrázkov. Reprodukovať prečítaný text podľa otázok učiteľa. Písať pozdravy a oznámenia na korešpondenčnom lístku, pohľadnici, formou SMS a MMS.

Z pravopisného hľadiska správne písať slová, nevynechávať písmená a neprehadzovať ich poradie v slove. Upevňovať písanie viet s veľkým začiatočným písmenom, správne písať krátke a dlhé samohlásky v slovách. Nacvičovať písanie svojho mena a adresy. Rozlišovať spisovné a nespisovné slová.

Čítanie a rozvoj rečovej kultúry

Nácvik čítania a ústneho vyjadrovania. Čítať správne a s porozumením jednoduché vety v krátkych, obsahom primeraných textoch. Cvičiť používanie správneho slovného prízvuku a prirodzenej intonácie. Precvičovať a upevňovať orientáciu v čítanom texte a snažiť sa o správnu reprodukciu jeho obsahu. Zrozumiteľným spôsobom vyjadriť svoje skúsenosti a zážitky.

Prvý ročník (2 hodiny týždenne)

1. Komunikačné zručnosti.

Formy spoločenského styku: oslovenie, pozdrav, požiadanie, poďakovanie.
Ospravedlnenie sa, požiadanie o informáciu, podanie informácie.
Telefonický rozhovor.

2. Rozvoj jazykového prejavu.

Reprodukovat' prečítaný text.
Reprodukovat' prečítaný text podľa osnovy.
Reprodukovat' prečítaný text podľa série obrázkov.

3. Písomný prejav.

Písať vety s veľkým začiatočným písmenom.
Správne písať krátke a dlhé samohlásky v slovách.
Upevňovať správne písanie svojho mena.
Písať pozdrav a oznámenie na korešpondenčnom lístku.

4. Čítanie a rozvoj rečovej kultúry.

Čítať správne a s porozumením jednoduché vety v krátkych textoch.
Správna a prirodzená intonácia.
Literárne žánre: poézia, rozprávka, balada, bájka.

Druhý ročník (2 hodiny týždenne)

1. Komunikačné zručnosti.

Formy spoločenského styku precvičovať v praktických životných situáciách.
Zrozumiteľne vyjadriť svoje skúsenosti a zážitky.
Telefonický rozhovor.

2. Rozvoj jazykového prejavu.

Reprodukovat' prečítaný text podľa osnovy.

Reprodukovat' prečítaný text podľa série obrázkov.

Reprodukovat' prečítaný text podľa otázok.

3. Písomný prejav.

Správne písať vety s rôznymi interpunkčnými znamienkami.

Správne písať vo vete čiarku - v jednoduchých prípadoch.

Správne používať osobné zámená.

Písať jednoduchú korešpondenciu.

Písať pozdrav a oznámenie na pohľadnici a prostredníctvom SMS.

4. Čítanie a rozvoj rečovej kultúry.

Literárne žánre: rozprávka, poviedka, povesť.

Čítanie kníh, časopisov, novín.

Tretí ročník

(2 hodiny týždenne)

1. Komunikačné zručnosti.

Precvičovať správanie sa v praktických životných situáciách: v obchode, v reštaurácii, na pošte, v zdravotníckom zariadení, u holiča - kaderníka, na návšteve...

Zrozumiteľne vyjadriť svoje skúsenosti a zážitky.

Telefonický rozhovor.

2. Rozvoj jazykového prejavu.

Reprodukovat' prečítaný text podľa osnovy.

Reprodukovat' prečítaný text podľa série obrázkov a otázok.

Sformulovať jednoduchý oznam, blahoželanie.

3. Písomný prejav.

Správne písať číslovky.

Správne používať osobné zámena v korešpondencii.

Správne písať spojky vo vete.

Písať praktické písomnosti: vyplniť podací lístok, poštovú poukážku a sprievodku.

Písať pozdrav a oznámenie na pohľadnici, prostredníctvom SMS a MMS.

4. Čítanie a rozvoj rečovej kultúry.

Literárne žánre: romány zo života detí, historická próza, encyklopédie.

Čítanie kníh, časopisov, novín.

Navštíviť divadelné a filmové predstavenie.

Vzdelávacia oblasť: Odborno-praktické predmety

Vyučovaci predmet Príprava jedál a výživa

Vyučovaci predmet **Príprava jedál a výživa** sme **posilnili o dve disponibilné hodiny**, počas ktorých si budú žiaci rozvíjať, opakovať a upevňovať získané vedomosti a zručnosti daného predmetu.

Charakteristika predmetu

Vyučovaci predmet príprava jedál a výživa je zameraný na získanie vedomostí a zručností pri príprave jedál. Žiaci sa naučia organizovať si prácu, dodržiavať bezpečnostné a hygienické predpisy, správne stolovať, vedieť používať návody v kuchárskych knihách, časopisoch, na obaloch potravinárskych výrobkov. Získané zručnosti a poznatky môžu žiaci uplatniť v rodine alebo pri pomocných prácach v stravovacích zariadeniach.

Ciele predmetu

Naučiť sa úsporne zaobchádzať s potravinami a finančnými prostriedkami určenými na zakúpenie surovín, ktoré budú žiaci potrebovať pri príprave jedál. Pripraviť jedlá na denné stravovanie, ale i na rôzne príležitosti. Pripraviť detské jedlá, prípadne jedlá pre chorých. Naučiť sa základom stolovania. Dodržiavať bezpečnostné a hygienické predpisy pri príprave jedál. V tomto predmete si žiaci utvrdia poznatky z oblasti finančnej gramotnosti (šetrenie potravinami, nákupy v obchodoch – používanie peňazí, skontrolovanie cien, výdavku...)

Obsah vzdelávania

Obsah predmetu v 1. - 3. ročníku je spracovaný rámcovo do tematických celkov. Má poskytnúť žiakom jednoduché praktické zručnosti v príprave jednoduchých jedál teplej a studenej kuchyne. Pri jednotlivých tematických celkoch volí učiteľ prípravu jedla podľa aktuálnych podmienok. Učivo môže byť rozšírené o konzervovanie ovocia a zeleniny.

Prvý ročník

(5 hodín týždenne)

1. Zariadenie a vybavenie kuchyne, bezpečnosť a hygiena v kuchyni. Stolovanie.

BOZP, hygiena v kuchyni, osobná hygiena.

Zariadenie a vybavenie kuchyne, elektrospotrebiče.

Kuchárska kniha a práca s ňou.

Základné zásady stolovania.

2. Nákup a uskladňovanie potravín.

Posudzovanie potravín, spotreba.

Zásady skladovania potravín.

3. Predbežná úprava základných potravín

Osobná hygiena a hygiena práce pri príprave pokrmov.
Triedenie, čistenie potravín.

4. Príprava studených jedál

Praktická príprava: odkrojiť, natrieť chlieb, ručný krájač.
Čistenie, krájanie zeleniny a ovocia.
Príprava nátierok, obložených chlebičkov, jednohubiek, úprava na tanieri.
Príprava ovocného šalátu.

5. Príprava najjednoduchších varených jedál

Praktická príprava: príprava čaju, teplého mlieka, bielej kávy, kakaá.
Príprava krupicovej kaše a pudingu.
Jednoduché jedlá z vajec.
Varenie zemiakov, špagiet, karfiolu a iných jednoduchých jedál.
Príprava rýchleho kompótu, zeleninového šalátu.

Druhý ročník (5 hodín týždenne)

1. Bezpečnosť a hygiena v kuchyni. Stolovanie.

BOZP. Elektrické spotrebiče, ich využitie a údržba.
Stolovania k rôznym príležitostiam.

2. Príprava polievok.

Význam polievok, druhy polievok.
Príprava jednoduchých polievok.

3. Príprava hlavných jedál. Prílohy.

Príprava jedál varením, dusením, pečením.
Význam príloh, príprava príloh.
Šaláty, kompóty.

4. Bezmäsité jedlá

Príprava jedál zo zemiakov, zeleniny, ryže, cestovín.
Príprava jedál zo strukovín, vajec, syrov a tvarohu.

5. Múčniky

Pečené a nepečené múčniky.
Príprava jednoduchých múčnikov.

Tretí ročník
(5 hodín týždenne)

1. Tepelné spracovanie potravín.

Varenie (zelenina, mäso, hydina, múčne jedlá a cestoviny).

Dusenie (zelenina, mäso, hydina).

Pečenie (mäso, hydina, múčniky).

Vyprážanie, grilovanie (zelenina, mäso, hydina, múčniky).

2. Jedálny lístok, diéty, recepty

Zostaviť jedálny lístok.

Poznať rôzne zdravotné diéty.

Poznať kuchárske knihy s rôznym zameraním.

3. Príprava jedál z polotovarov.

Príprava polievok. Bujóny.

Príprava hotových jedál (pizza, parené buchty...).

Príprava hotových mrazených múčnikov.

4. Bezmäsité jedlá. Omáčky. Múčniky.

Príprava jedál zo zemiakov, zeleniny, ryže, cestovín.

Príprava jedál zo strukovín, vajec, syrov a tvarohu.

Studené a teplé omáčky.

Pečené, nepečené múčniky.

5. Konzervovanie

Spracovanie ovocia a zeleniny.

Príprava kompótov a ovocných štiav.

Príprava sterilizovanej a nakladanej zeleniny.

Zmrazovanie, sušenie.

Vzdelávacia oblasť: Odborno-praktické predmety

Vyučovaci predmet Domáce práce a údržba domácnosti

Vyučovaci predmet **Domáce práce a údržba domácnosti** sme **posilnili o jednu disponibilnú hodinu**. Počas týchto hodín si budú žiaci rozvíjať, opakovať a upevňovať získané vedomosti a zručnosti daného predmetu.

Charakteristika predmetu

Učebný predmet domáce práce je určený pre dievčatá aj pre chlapcov. Vzhľadom na súčasný životný štýl má správne zvládnutie domácich prác dôležité poslanie v rodinnom živote. Žiaci sa oboznámia so zásadami organizácie pracovných postupov v domácnosti, naučia sa posudzovať prvoradosť, zložitost' a namáhavost' jednotlivých pracovných úkonov. Samostatnú kapitolu tvorí učivo, v ktorom sa žiaci oboznámia s prácou a údržbou okolo rodinného domu a drobnou údržbou nemotorových vozidiel.

Ciele predmetu

Hlavným cieľom výučby predmetu je získať základné vedomosti, zručnosti a návyky potrebné pre ich budúci život vo vlastnej a samostatnej domácnosti. Naučiť žiakov šetrne a hospodárne zaobchádzať s vybavením domácnosti a finančnými prostriedkami určenými na chod domácnosti. Vykonávať drobné opravy, ktoré umožnia čiastočne šetriť domáci rozpočet.

Obsah vzdelávania

Obsah predmetu v 1.–3. ročníku je spracovaný rámcovo do tematických celkov. Je formulovaný námetmi na činnosti, ktorých nácvik má viesť k splneniu výchovno-vzdelávacích cieľov. Tieto námety, ich poradie, aj počty hodín pre jednotlivé témy môžu vyučujúci upraviť v rámci triedy (skupiny) a ročníka, aj v rámci individuálneho prístupu k žiakom podľa ich poznatkov, zručností, rozumových schopností.

Prvý až tretí ročník

(2 hodiny týždenne)

1. Životné prostredie.

Bývanie na dedine a v meste.

Exteriér, interiér domu.

Povinnosti vlastníka bytu, domu.

2. Byt a jeho zariadenie.

Zariadenie jednotlivých miestností.

Technické vybavenie domácnosti.

3. Údržba bytu.

Udržiavanie poriadku v jednotlivých miestnostiach bytu, estetika miestností.

Pravidelné práce v domácnosti.

Sezónne práce.

Tesnenie okien, dverí.

Funkcia záclon, závesov, ich údržba a vešanie.

Regulácia kúrenia a vetranie.

4. Údržba jednoduchých domácich zariadení

Čistiace nástroje a pomôcky.

Používanie a čistenie ručných kuchynských strojčekov.

5. Údržba odevov, bielizne a bytových textílií, drobné opravy .

Čistenie odevov, bielizne, bytového textilu.

Čistiace prostriedky.

Sušenie, kropenie, žehlenie, drobné opravy.

6. Údržba obuvi.

Sezónna obuv.

Čistenie, uskladnenie obuvi.

Udržovanie čistoty a poriadku v skrinkách na obuv.

7. Stolovanie

Stolový inventár.

Stolovanie každodenné, príležitostné, slávnostné.

8. Ekonomika domácnosti

Rodinný a domáci rozpočet.

Vedenie účtovníctva v domácnosti.

Hospodárenie s financiami.

9. Drobná údržba v domácnosti. Bezpečnosť pri práci

Základné vybavenie pri domácej údržbe, rozdelenie pracovných nástrojov a náradia.

Vybavenie domácnosti technikou. Organizácia pracovného priestoru.

Vlastnosti horľavín, plynov, elektrickej energie. Bezpečnosť pri práci.

10. Údržba domácich elektrospotrebičov. Havarijné situácie

Výmena žiaroviek. Čistenie a údržba elektrických mlynčekov, mixérov a robotov, práčok, chladničiek, sporákov, vysávačov, žehličiek, mikrovlnných rúr.

Obsluha plynového a elektrického variča.

Dôležité čísla pri havarijných situáciách.

12. Údržba rodinného domu

Zdroj vody, šetrenie vodou.

Okolie domu a jeho údržba.

Nádoby na odpad, triedenie odpad.

Vzdelávacia oblasť: Voliteľné predmety

Predmet: Remeselné práce

Vyučovaci čas predmetu v 1., 2. a 3. ročníku: 6 hodín týždenne

Vyučovaci predmet **Remeselné práce** sme **posilnili o jednu disponibilnú hodinu. Počas týchto hodín** si budú žiaci rozvíjať, opakovať a upevňovať získané vedomosti a zručnosti daného predmetu. Žiakom, ktorým zdravotné znevýhodnenie neumožňuje vykonávať činnosti niektorého tematického celku alebo jeho časti, môžeme tieto činnosti nahradiť inými, ktoré im ich zdravotné znevýhodnenie umožňuje vykonávať. Rozsah tematických celkov, ich poradie, prípadne zaradenie iných prác a časové rozvrhnutie učiva volí učiteľ podľa individuálnych možností a schopností žiakov.

Charakteristika predmetu

Profilujúcim predmetom Praktickej školy Učíme sa pre život je predmet Remeselné práce, ktorý je zameraný na to, aby žiaci získali základné manuálne zručnosti z oblasti ľudových remesiel - výšivkárstvo, práce s priadzou, drotárstvo, modelovanie, práce s drobným materiálom.

Ciele

Prehĺbiť u žiakov pozitívny vzťah k ľudovým remeslám. Získať základné manuálne zručnosti v jednotlivých remeslách, ktoré žiaci môžu využiť vo vlastnej rodine, chránenej dielni alebo v chránenom pracovisku. Poznať základné možnosti využitia jednotlivých výrobkov.

Obsah

Učebný obsah jednotlivých častí predmetu remeselné práce v 1. - 3. ročníku je spracovaný rámcovo do tematických celkov. Obsah je zameraný na získanie základných manuálnych zručností v jednotlivých ľudových remeslách.

Obsah tematického celku Výšivkárstvo

Prvý ročník

1. Úvod do predmetu. Organizácia a bezpečnosť pri práci.

Tradičia výšivkárstva na Slovensku. Obsah predmetu a jeho význam. Organizačné a bezpečnostné predpisy pri práci.

2. Materiály a pomôcky.

Poznať základné používané materiály a pomôcky na vyšívanie. Príprava materiálu na vyšívanie. Výber a farebná kombinácia materiálov. Výber tkaniny, výber priadze, výber vzorov. Využitie výšivky v estetike bývania.

3. Vyšívacie techniky.

Základné vyšívacie techniky: hladkovacia.

Stehy: stonkový, retiazkový, slučkový. Zhotovenie rohov pomocou zrkadielka.

4. Zhotovenie výrobkov.

Zhotovenie jednoduchej výšivky.

5. Rozvíjanie estetického vnímania a kreativity žiakov.

Návšteva textilnej galantérie. Návšteva výstavy ručných prác. Ukážky prác.

Druhý ročník

1. Organizácia a bezpečnosť pri práci.

Organizačné a bezpečnostné predpisy pri práci.

2. Materiály a pomôcky.

Opakovanie: základné používané materiály a pomôcky na vyšívanie. Príprava materiálu na vyšívanie. Výber a farebná kombinácia materiálov. Výber tkaniny, výber priadze, výber vzorov. Využitie výšivky v estetike bývania.

3. Vyšívacie techniky.

Opakovanie a upevňovanie získaných zručností vo vyšívaní stehov a vyšívacích techník.

Základné vyšívacie techniky: križiková.

Stehy: endlovací (cik-cakový steh), križikový steh.

Zhotovenie rohov pomocou zrkadielka.

4. Zhotovenie výšivky.

Jednoduché výšivky. Vyšívanie podľa nakresleného vzoru. Zhotovenie výrobku s aplikáciou výšivky.

5. Úprava a údržba výšiviek.

Vymeranie výšivky, vyhotovenie rohov, zakončenie okrajov.

Údržba výšiviek: pranie a žehlenie výšiviek. Škrobenie výšiviek.

6. Zhotovenie výrobkov.

Zhotovenie vianočných a veľkonočných darčiekov. Skrášlenie utierok, obrusov a vankúšov jednoduchou výšivkou. Využitie zvyškov materiálu. Prezentácia prác na výstavách.

7. Rozvíjanie estetického vnímania a kreativity žiakov.

Návšteva textilnej galantérie. Návšteva výstavy ručných prác. Ukážky prác.

Tretí ročník

1. Organizácia a bezpečnosť pri práci.

Organizačné a bezpečnostné predpisy pri práci.

2. Materiály a pomôcky.

Poznať základné používané materiály a pomôcky na vyšívanie. Príprava materiálu na vyšívanie. Výber a farebná kombinácia materiálov. Výber tkaniny, výber priadze, výber vzorov. Využitie výšivky v estetike bývania.

3. Vyšívacie techniky.

Základné vyšívacie techniky: krížiková, hladkovacia. Opakovanie a upevňovanie získaných zručností vo vyšívaní stehov vyšívacích techník.

Stehy: plný, plochý, gobelínový steh.

Zhotovenie rohov pomocou zrkadielka.

4. Zhotovenie výšivky.

Jednoduché výšivky. Zakresľovanie vzorov na papier. Vyšívanie podľa nakresleného vzoru. Zhotovenie jednoduchej výšivky. Zhotovenie výrobku s aplikáciou výšivky.

5. Úprava a údržba výšiviek.

Vymeranie výšivky, vyhotovenie rohov, zakončenie okrajov. Údržba výšiviek: pranie a žehlenie výšiviek. Škrobenie výšiviek.

6. Zhotovenie výrobkov.

Zhotovenie vyšívaných drobných darčiekov, dekoračných výrobkov, nástenných obrázkov a výšiviek vyšívacími technikami a kombináciou ich stehov. Využitie zvyškov materiálu. Prezentácia prác na výstavách.

7. Rozvíjanie estetického vnímania a kreativity žiakov.

Návšteva textilnej galantérie. Návšteva výstavy ručných prác. Ukážky prác.

Obsah tematického celku Práce s priadzou

Prvý ročník

1. Úvod do predmetu, organizácia a bezpečnosť pri práci.

Obsah predmetu. Význam vyučovania prác s priadzou. Zásady bezpečnosti pri práci.

Pracovné potreby: háčik, ihlice, valec, podstavec na valec, paličky. Výber priadze, ostatné pomôcky (drevené rámy, podložky na tkanie a iné). Stručná história prác s priadzou na Slovensku: háčkovanie, pletenie, uzlovanie, tkanie, paličkovanie.

2. Základy prác s priadzou.

Oboznámenie so základnými pojmi: retiazkové očko, spojovacie očko, nahadzovanie očiek, nácvik viazania jednoduchých uzlov, zostavenie tkáčskej osnovy, osnovné páry, vodiace páry, preložiť, prekřížiť, prekrútiť.

Prípravné práce: praktický nácvik základných úkonov. Nácvik prvotných úkonov pri prácach s priadzou.

3. Upevňovanie praktických zručností pri prácach s priadzou.

U žiakov, ktorí si osvojili základné manuálne zručnosti jednotlivých prác s priadzou, môžeme pokračovať v činnostiach zhotovovaním jednoduchých výrobkov.

4. Rozvíjanie estetického vnímania a kreativity žiakov.

Návšteva textilnej galantérie. Návšteva výstav, tvorivých dielní a jarmokov. Ukážky prác.

Druhý ročník

1. Organizácia a bezpečnosť pri práci.

Zásady bezpečnosti pri práci.

Pracovné potreby: háčik, ihlice, valec, podstavec na valec, paličky. Výber priadze, ostatné pomôcky (drevené rámy, podložky na tkanie a iné).

2. Základy prác s priadzou

Oboznámenie so základnými pojmi: krátky stĺpik, pletenie hladkého očka, nácvik viazania dvojitého plochého uzlov, základy tkania, plátenková väzba, špendlenie podviniek.

Prípravné práce: praktický nácvik základných úkonov. Nácvik prvotných úkonov pri prácach s priadzou.

3. Zhotovovanie výrobkov.

Nadalej pokračovať v upevňovaní praktických zručností pri prácach s priadzou. Zhotovovanie jednoduchých výrobkov vytvorených háčkovaním, pletením, uzlovaním, tkaním a paličkovaním.

4. Rozvíjanie estetického vnímania a kreativity žiakov.

Návšteva textilnej galantérie. Návšteva výstav, tvorivých dielní a jarmokov. Ukážky prác.

Tretí ročník

1. Organizácia a bezpečnosť pri práci.

Zásady bezpečnosti pri práci.

Pracovné potreby: háčik, ihlice, valec, podstavec na valec, paličky. Výber priadze, ostatné pomôcky (drevené rámy, podložky na tkanie a iné).

2. Základy prác s priadzou

Oboznámenie so základnými pojmi: dlhý stĺpik, pletenie obráteného očka, nácvik viazania zložitejších uzlov, tkanie jednoduchých vzoriek, paličkovanie jednoduchej čipky. Paličkovanie čipiek podľa predkreslených motívov (zvonček, motýlik, kvietok, a pod.) a ich využitie na výrobu obrázkov a dekoračných predmetov.

3. Zhotovovanie výrobkov.

Nadalej pokračovať v upevňovaní praktických zručností pri prácach s priadzou. Zhotovovanie jednoduchých výrobkov vytvorených háčkováním, pletením, uzlovaním, tkaním a paličkovaním.

4. Rozvíjanie estetického vnímania a kreativity žiakov.

Návšteva textilnej galantérie. Návšteva výstav, tvorivých dielní a jarmokov. Ukážky prác.

Obsah tematického celku Drotárstvo

Prvý ročník

1. Úvod do predmetu. Organizácia a bezpečnosť pri práci.

Obsah predmetu a jeho význam. Ľudové remeslá a tradície, história drotárstva. Vývin drotárstva na Slovensku. Využitie drotárstva na opravy. Tradícia drotárstva v našom regióne. Zásady bezpečnosti a hygieny pri práci. Prevencia úrazov, ošetrenia drobných poranení. Poriadok na pracovisku. Vypestovanie návyku na poriadok na pracovnom stole. Uloženie náradia a materiálu.

2. Materiál, náradie a pomôcky.

Poznať základné používané materiály: drôt, plech. Druhy drôtu - oceľový tvrdý na výstuže a obvodové rámy, pružný oceľový, pozinkovaný, viazací a iné druhy drôtov. Typy klieští, kladív. Oceľová podložka, vretená, navíjačky. Rozoznávajúce rôznych drôtov, výber vhodných druhov a ich použitie na jednotlivé techniky a výrobky. Čistenie drôtov.

3. Základné techniky.

Praktický nácvik techniky ohýbania, stláčania a navíjania drôtu.

Technika viazania - oboznámenie so stehmi a praktický nácvik - drotársky, slučkový, spojovací steh. Navliekanie korálikov na drôt.

4. Zhotovenie výrobkov.

Tvorba drobných dekoračných predmetov spojením drôtu a korálikov.

5. Rozvíjanie estetického vnímania a kreativity žiakov.

Návšteva výstav, tvorivých dielní a jarmokov. Ukážky prác.

Druhý ročník

1. Organizácia a bezpečnosť pri práci.

Zásady bezpečnosti a hygieny pri práci. Prevencia úrazov, ošetrovania drobných poranení. Poriadok na pracovisku. Vypestovanie návyku na poriadok na pracovnom stole. Uloženie náradia a materiálu.

2. Materiál, náradie a pomôcky.

Poznať základné používané materiály: drôt, plech. Druhy drôtu - oceľový tvrdý na výstuže a obvodové rámy, pružný oceľový, pozinkovaný, viazací a iné druhy drôtov. Typy klieští, kladív. Oceľová podložka, vretená, navíjačky. Rozoznávajúce rôznych drôtov, výber vhodných druhov a ich použitie na jednotlivé techniky a výrobky. Čistenie drôtov.

3. Základné techniky.

Opakovanie techniky ohýbania, stláčania a navíjania drôtu.

Praktický nácvik techniky špirálky a splošťovanie.

Opakovanie a praktický nácvik stehov- drotársky, slučkový, spojovací steh.

Technika viazania - oboznámenie so stehom šitá čipka.

Navliekanie korálikov na drôt - opakovanie a skvalitňovanie pracovnej činnosti.

4. Zhotovenie výrobkov.

Dekoračné výrobky: vtáčik - výplň špirála, jabĺčko - kombinovaná technika s plastom alebo papierom. Prívesok - odrôtovaný kamienok technikou šitej čipky, kraslica - výplň technikou šitej čipky.

5. Rozvíjanie estetického vnímania a kreativity žiakov.

Návšteva výstav, tvorivých dielní a jarmokov. Ukážky prác.

Tretí ročník

1. Organizácia a bezpečnosť pri práci.

Zásady bezpečnosti a hygieny pri práci. Prevencia úrazov, ošetrovania drobných poranení. Poriadok na pracovisku. Vypestovanie návyku na poriadok na pracovnom stole. Uloženie náradia a materiálu.

2. Materiál, náradie a pomôcky.

Poznať základné používané materiály: drôt, plech. Druhy drôtu - oceľový tvrdý na výstuže a obvodové rámy, pružný oceľový, pozinkovaný, viazací a iné druhy drôtov. Typy klieští, kladív. Oceľová podložka, vretená, navíjačky. Rozoznávajúce rôznych drôtov, výber vhodných druhov a ich použitie na jednotlivé techniky a výrobky. Čistenie drôtov.

3. Základné techniky.

Opakovanie drotárskej techniky ohýbania, stláčania a navíjania drôtu, špirálky a splošťovanie.

Technika viazania - precvičovanie manuálnej zručnosti práce so stehmi: drotársky, slučkový, spojovací steh, šitá čipka.

Technika opletania a vypletania – práca s vretenom a navíjačkou, vypletanie. Technika koráľkovania.

4. Zhotovenie výrobkov.

Výroba dekoračných a úžitkových predmetov. Príklady výrobkov: odrôtovanie nádob, jablko, hruška a pod.

5. Rozvíjanie estetického vnímania a kreativity žiakov.

Návšteva výstav, tvorivých dielní a jarmokov. Ukážky prác.

Obsah tematického celku Práce s drobným materiálom

Prvý ročník

1. Úvod do predmetu. Organizácia a bezpečnosť pri práci.

Obsah a význam predmetu. Využitie rôzneho materiálu na zhotovenie rôznych výrobkov. Využitie výrobkov v domácnosti. Organizačné a bezpečnostné predpisy pri práci. Zásady bezpečnosti a hygieny pri práci. Protipožiarne opatrenia.

2. Materiál a pomôcky.

Poznať základné prírodné materiály (staré noviny, papiere, kartóny, vlny, seno, mach, konáriky a rôzne prírodniny). Ich poznávanie a využitie pri zhotovení výrobkov. Zber, preprava, úprava, skladovanie – rastliny, plody, kamene, textílie... Materiál prírodný a umelý, rozdelenie vlastností.

3. Základné techniky.

Zber, triedenie, sušenie, farbenie, natieranie, lakovanie, čistenie, rezanie, strihanie. Jednoduché sezónne aranžovanie.

4. Zhotovenie dekoratívnych výrobkov.

Vytvoriť dekoratívne výrobky: kytičky zo suchých kvetov, jarná a vianočná dekorácia. Maľovanie na kameň.

5. Rozvíjanie estetického vnímania a kreativity žiakov.

Návšteva výstav, tvorivých dielní a jarmokov. Ukážky prác.

Druhý ročník

1. Organizácia a bezpečnosť pri práci.

Organizačné a bezpečnostné predpisy pri práci. Zásady bezpečnosti a hygieny pri práci. Protipožiarne opatrenia.

2. Materiál a pomôcky.

Poznať základné prírodné materiály (staré noviny, papiere, kartóny, vlny, seno, mach, konáriky a rôzne prírodniny). Ich poznávanie a využitie pri zhotovení výrobkov. Zber, preprava, úprava, skladovanie – rastliny, plody, kamene, textílie... Materiál prírodný a umelý, rozdelenie vlastností.

3. Základné techniky.

Zber, triedenie, sušenie, farbenie, natieranie, lakovanie, čistenie, rezanie, strihanie. Jednoduché sezónne aranžovanie. Kvetinové obrázky, kytice. Batikovanie, pletenie z prútia, korpusy na vence.

4. Zhotovenie dekoratívnych výrobkov.

Maľovanie na kameň. Korpusy vencov z rôznych materiálov. Adventný veniec a vianočný svietnik. Textilný batik. Veľkonočné aranžovanie - kraslice, korbáč z prútia.

5. Rozvíjanie estetického vnímania a kreativity žiakov.

Návšteva výstav, tvorivých dielní a jarmokov. Ukážky prác.

Tretí ročník

1. Organizácia a bezpečnosť pri práci.

Organizačné a bezpečnostné predpisy pri práci. Zásady bezpečnosti a hygieny pri práci. Protipožiarne opatrenia.

2. Materiál a pomôcky.

Poznať základné prírodné materiály (staré noviny, papiere, kartóny, vlny, seno, mach, konáriky a rôzne prírodniny). Ich poznávanie a využitie pri zhotovení výrobkov. Zber, preprava, úprava, skladovanie – rastliny, plody, kamene, textílie... Materiál prírodný a umelý, rozdelenie vlastností.

3. Základné techniky.

Zber, triedenie, sušenie, farbenie, natieranie, lakovanie, čistenie, rezanie, strihanie. Jednoduché sezónne aranžovanie. Valentínky. Batikovanie tričiek, pletenie z prútia.

4. Zhotovenie dekoratívnych výrobkov.

Zhotovenie rôznych dekoratívnych výrobkov a drobných darčiekov.

5. Rozvíjanie estetického vnímania a kreativity žiakov.

Návšteva výstav, tvorivých dielní a jarmokov. Ukážky prác.

Obsah tematického celku **Modelovanie**

Prvý ročník

1. Úvod do predmetu. Organizácia a bezpečnosť pri práci.

Obsah a význam predmetu. Oboznámiť sa s rôznymi druhmi materiálov na modelovanie, pracovnými postupmi, ich spracovaním. Využitie výrobkov. Organizačné a bezpečnostné predpisy pri práci. Zásady bezpečnosti a hygieny pri práci.

Modelovanie - keramika. História remesla v regióne, druhy keramiky. Sušenie výrobkov, vypaľovanie, glazúrovanie, patinovanie.

Modelovanie - práca s modelovacou polymérovou hmotou, možnosti využitia pri výrobe šperkov a dekoratívnych výrobkov.

2. Materiál a pomôcky.

Oboznámenie sa s materiálom, náradím, pomôckami, základnými pracovnými postupmi pri modelovaní - podložka, modelovacia hmota, rôzne vykrajovačky, nôž, očka, strojček na spracovanie polymérovej, textúry, valček.

3. Základné techniky.

Ručná výroba keramiky: miesiť, valkať, tvarovať a oddeľovať prstami, hnieť, gúľať, naťahovať, rozotierať po podložke, vykrajovať, maľovať a inak dotvárať.

Práca s modelovacou polymérovou hmotou- blendovanie. Zhotovenie vykrajovaného šperku. Tepelné spracovanie šperku, povrchová úprava a kompletizovanie šperku.

4. Zhotovenie dekoratívnych výrobkov.

Výroba jednoduchého šperku z polymérovej hmoty.

Keramika - jednoduché výrobky vytvorené ručným modelovaním: ovocie, slimák, náhrdelník z guľôčok a pod..

5. Rozvíjanie estetického vnímania a kreativity žiakov.

Návšteva výstav, tvorivých dielní a jarmokov. Ukážky prác.

Druhý ročník

1. Organizácia a bezpečnosť pri práci.

Organizačné a bezpečnostné predpisy pri práci. Zásady bezpečnosti a hygieny pri práci.

2. Materiál a pomôcky.

Oboznámenie sa s materiálom, náradím, pomôckami, základnými pracovnými postupmi pri modelovaní - podložka, modelovacia hmota, rôzne vykrajovačky, nôž, očka, strojček na spracovanie polymérovej, textúry, valček.

3. Základné techniky.

Technika vykrajovania z vyval'kaného plátu podľa šablóny - jesenné motívy (jablko, hruška, šarkan, ježko), využitie prírodných materiálov napr. listov zo stromov – technika vtláčania listov do vyval'kaného plátu a následné vykrojenie.

Nádoby z vyval'kaného plátu - bez použitia hrnčiarkeho kruhu, tvorivá práca žiakov podľa vlastných návrhov. Sušenie výrobkov, vypaľovanie, glazúrovanie.

Práca s modelovacou polymérovou hmotou: pásiky – zhotovenie vykrajovaného šperku.

Trojrozmerné zvieratká z polymérovej hmoty.

Tepelné spracovanie, povrchová úprava a kompletizovanie výrobkov.

4. Zhotovenie dekoratívnych výrobkov.

Výroba jednoduchého šperku z polymérovej hmoty.

Výroba dekoratívneho výrobku: trojrozmerné zvieratká z polymérovej hmoty

Keramika – jednoduché výrobky vytvorené ručným modelovaním: jablko, hruška, šarkan, ježko, miska na oriešky s otlačenou štruktúrou listu a pod.

Nádoby z vyval'kaného plátu - bez použitia hrnčiarkeho kruhu.

5. Rozvíjanie estetického vnímania a kreativity žiakov.

Návšteva výstav, tvorivých dielní a jarmokov. Ukážky prác.

Tretí ročník

1. Organizácia a bezpečnosť pri práci.

Organizačné a bezpečnostné predpisy pri práci. Zásady bezpečnosti a hygieny pri práci.

2. Materiál a pomôcky.

Oboznámenie sa s materiálom, náradím, pomôckami, základnými pracovnými postupmi pri modelovaní – podložka, modelovacia hmota, rôzne vykrajovačky, nôž, očká, strojček na spracovanie polymérovej, textúry, valček.

3. Základné techniky.

Výroba nádob s použitím hrnčiarkeho kruhu. Výroba nádob s použitím foriem. Tvorivá práca žiakov podľa vlastných návrhov. Sušenie výrobkov, vypaľovanie, glazúrovanie.

Práca s modelovacou polymérovou hmotou. 3D efekt, kovová fólia – zhotovenie vykrajovaného šperku. Tepelné spracovanie šperku, povrchová úprava a kompletizovanie šperku.

4. Zhotovenie dekoratívnych výrobkov.

Rôzne keramické nádoby: hrnčeky, kvetináče, vázy, misy. Výroba šperkov z polymérovej hmoty.

5. Rozvíjanie estetického vnímania a kreativity žiakov.

Návšteva výstav, tvorivých dielní a jarmokov. Ukážky prác.

Čitateľská gramotnosť v praktickej škole

Praktická škola poskytuje nižšie stredné odborné vzdelanie a pripravuje na výkon jednoduchých pracovných činností žiakov s mentálnym postihnutím alebo žiakov s mentálnym postihnutím v kombinácii s iným zdravotným postihnutím, ktorým stupeň postihnutia neumožňuje prípravu v odbornom učilišti alebo v strednej škole.

Žiaci praktickej školy sú primerane svojmu postihnutiu pripravovaní na úplné alebo čiastočné osamostatnenie sa v reálnom živote, čo vo výraznej miere kvalitatívne ovplyvní aj dosiahnutie maximálne možnej úrovne čitateľskej gramotnosti.

Čitateľská gramotnosť je schopnosť porozumieť a používať také písomné jazykové formy, ktoré: vyžaduje spoločnosť a majú hodnotu pre jednotlivca.

Poznáme tri aspekty čitateľskej gramotnosti:

1. procesy porozumenia

- vyhľadávanie určitých informácií,
- vyvodzovanie záverov,
- interpretovanie a integrovanie myšlienok a informácií,
- hodnotenie obsahu, jazyka a textových prvkov,

2. ciele čítania

- čítanie pre literárny zážitok / fiktívny hrdina, udalosť, prostredie/,
- čítanie pre získavanie a využívanie informácií /aspekty reálneho sveta/,

3. čitateľské zvyklosti a postoje /podporujú celoživotné vzdelávanie/.

Zo zdravotného znevýhodnenia žiakov, ktorí navštevujú praktickú školu často vyplýva, že z uvedených charakteristík a úrovni čitateľskej gramotnosti docielime pri ich vzdelávaní iba niektoré elementárne prvky uvedených aspektov. Zameriavať sa budeme najmä na vyhľadávanie, porozumenie a spracovanie informácií, ako aj ich následné využitie pri riešení konkrétnych praktických situácií každodenného života. Budeme učiť žiakov schopnosti rozpoznávať nepravdivé, škodlivé a zdravie ohrozujúce informácie a poznatky. Čitateľská gramotnosť sa bude rozvíjať v predmetoch:

Všeobecné vzdelávanie:

- Slovenský jazyk a literatúra
- Matematika
- Výchova k mravnosti a občianstvu
- Hudobná výchova

Odborno-praktické predmety:

- Rodinná výchova
- Zdravotná výchova
- Príprava jedál a výživa
- Domáce práce a údržba domácnosti

Voliteľné predmety:

- Remeselné práce

Aktivity na rozvoj čitateľskej gramotnosti:

- návšteva školskej a mestskej knižnice,
- čitateľský maratón,
- recitačné súťaže,
- literárne súťaže,
- exkurzie a vychádzky,
- čítanie kníh, časopisov, novín, textových správ, encyklopédií a pod..

Finančná gramotnosť v praktickej škole

Praktická škola poskytuje nižšie stredné odborné vzdelávanie a pripravuje na výkon jednoduchých pracovných činností žiakov s mentálnym postihnutím alebo žiakov s mentálnym postihnutím v kombinácii s iným zdravotným postihnutím, ktorým stupeň postihnutia neumožňuje prípravu v odbornom učilišti alebo v strednej škole.

Finančná gramotnosť je uceleným systémom finančného vzdelávania, preto finančné vzdelávanie v praktickej škole nadväzuje na finančné vzdelávanie na druhom stupni špeciálnej základnej školy. Žiaci v praktickej škole potrebujú získať viac skúseností v situáciách, pri ktorých je potrebné uplatniť finančnú gramotnosť. Vzhľadom na ich zdravotné znevýhodnenie je to u niektorých z nich veľmi náročné, preto je potrebné vytvárať pre nich čo najviac reálnych (popríklad modelových) situácií bežného praktického života. Praktickými príkladmi im pomôžeme uľahčiť zvládnuť niektoré záťažové situácie, napomôžeme pripraviť ich do praktického života tak, aby mohli čo najsamostatnejšie žiť v domácom prostredí alebo v chránenom bývaní, pracovať v chránenej dielni alebo chránenom pracovisku.

Na realizáciu finančného vzdelávania základným dokumentom je aktualizovaný NŠFG pre úroveň 1.

Finančná gramotnosť bude zaradená do týchto vyučovacích predmetov:

Všeobecné vzdelávanie:

Slovenský jazyk a literatúra

Matematika

Výchova k mravnosti a občianstvu

Odborno-praktické predmety:

Rodinná výchova

Zdravotná výchova

Príprava jedál a výživa

Domáce práce a údržba domácnosti

Voliteľné predmety:

Remeselné práce

Pri vyučovaní finančnej gramotnosti budeme využívať tieto inovatívne metódy vyučovania: **heuristické, situačné, inscenačné, doplnovačky, osemsmerniky, didaktické hry**. Metódy musia byť jednoduché, aktivujúce, názorné a zmysluplné. Finančnú gramotnosť budeme realizovať v blokovom, zážitkovom alebo skupinovom vyučovaní. Dôležité bude uplatňovať odbornú terminológiu, zodpovedajúcu veku a mentálnej úrovni žiaka.

Finančné vzdelávanie je orientované na rozvíjanie zručností pre uplatnenie v živote a preto by malo byť s každodenným životom úzko previazané. Vyučujúci budú žiakom pripravovať také aktivity, ktoré umožňujú relatívne autentický zážitok finančnej situácie a ktoré vedú k osvojeniu stratégií zodpovedného rozhodovania.